LIBERTATE – DREPT DE PROPRIETATE – CAPITALISM

Victor SECRIERU,

student, anul 2, Facultatea de Drept

CZU: 342.721:347.23:330.342.14 victorsecrieru15@gmail.com

Proprietatea privată, celebrată ca bază a libertății personale, stabilește întregul nostru sistem juridic, economic și cultural. La etapa actuală libertatea este concepută drept o acumulare fără limite, în alte cuvinte, extinderea cantitativă infinită a proprietății. Aceste teze derivă din teoria capitalistă, care a devenit treptat mult mai mult decât o simplă doctrină economică.

Membrul Curții Supreme a Statelor Unite, Louis D. Brandeis, a scris: „Putem avea democrația sau bogăția concentrată în mâinile câtorva, dar nu le putem avea pe amândouă". Printre primele 100 de entități economice globale (după veniturile guvernamentale și cifra de afaceri) 28 sunt guverne de stat și 72 sunt corporații multinaționale [1, p.13]. Acest raport duce cel puțin la slăbirea valorilor democratice, deoarece „capitalismul a instalat cu succes o ontologie de afaceri în care este pur și simplu evident că totul în societate, inclusiv sănătatea și educația, ar trebui să fie condus ca o afacere" [2, p.17]. Ontologie ce vine în luptă directă cu vestita „guvernarea poporului, prin popor și pentru popor". Implicațiile politice ale acestor puteri economice fac ca cei ce dictează regulile să fie adesea în culise. În 2010 în SUA în Cazul faimos numit Citizens United v. FEC [3], corporațiile au câștigat dreptul de a pompa bani fără limite în politica americană. Această decizie, a proclamat în mod faimos că și „corporațiile sunt oameni" și că banii sunt practic o formă de liberă exprimare. Epopeea fiind redusă laconic la teza „un dolar egal un vot". Este clar că puterea economică privată crește în detrimentul interesului public, ducând inegalitatea la un cu totul alt nivel.

Deși dimensiunea economică a capitalismului este cea mai evidentă și mai vizibilă, ea are și o dimensiune juridică foarte pronunțată. Zona de coeziune între capitalism și drept se regăsește pe terenul drepturilor omului. Efectele acestei legături vor fi analizate în lucrarea de față prin prisma a două drepturi distincte: dreptul la un mediu sănătos și dreptul la libera dezvoltare a personalității umane.

Atunci când 14 000 mii de oameni înaintează pretenții cu referire la activitatea gigantului Shell din delta râului Niger, compania declară că, comunitățile nu au bază legală pentru a obliga compania să curețe poluarea și faptul că Shell nu este responsabilă de acțiunile subsidiarei sale nigeriene. Asemenea cazuri sunt nenumărate și anume ele ne ilustrează cum capitalismul își arogă rolul de întruchipator al libertății și proprietății.

Exemplele concrete referitoare la problema de mediu, confirmă datele raportului prezentat în anul 2021 de Agenția Europeană de Mediu [4]. Prin care se afirmă că, creșterea economică este mereu cuplată cu creșterea consumului de materiale și cu cea a emisiilor de gaze. În aceste condiții, conceptul de „creștere economică ecologică", nu prea are cum să existe.

Dacă influența capitalismului asupra mediului înconjurător este o problemă palpabilă, sesizabilă cu ochiul liber, păi influența acestui sistem economic asupra dezvoltării personalității umane necesită o altă abordare. În raport cu personalitatea umană, cea mai puternică lovitură a capitalismului este îndreptată asupra sănătății mintale. Actuala ontologie dominantă neagă orice cauze sociale a bolilor mintale, situație care produce efecte pe cât se poate de puternice. Ample studii din domeniul psihiatriei [5] demonstrează că modul de a trata problemele de ordin mintal din ultimele decenii este unul nu tocmai sustenabil, dar care doar din „coincidență" aduce foloase companiilor farmaceutice. Manualul de diagnostic și statistică al tulburărilor mintale DSM-5 [6] extinde atât de mult parametrii pentru bolile mintale, încât chiar și cele mai nesemnificative devieri vă fac eligibil în a vă fi prescrise niște antideprisante. Necătând la seriozitatea problemelor care se încearcă a fi tratate, medicamentele administrate se caracterizează prin o multitudine de reacții adverse asociate utilizării. Răspunderea juridică în aceste cazuri constituie o altă amplă problemă.

În cadrul acestei lucrări am încercat să ridic o problemă mult prea puțin abordată și de a vă da motive să luați o pauză de gândire în raport cu capitalismul.

Referințe:

1. *Top 200 La Crescita del Potere delle Multinazionali, ed.13*. Centro Nuovo Modello di Sviluppo. [accesat 14 martie 2024]. În: https://www.cnms.it/categoria-argomenti/17-imprese-e-consumo-critico/206-top-200-2023
2. Mark Fisher. *Capitalism realism: Is there no alternative?* Zero Books, 2009. 81 p.
3. *Citizens United v. FEC*. [Accesat 14 martie 2024]. În: https://www.fec.gov/legal-resources/court-cases/citizens-united-v-fec/
4. *Growth without economic growth*. Agenția Europeană de Mediu, 2021. [Accesat 14 martie 2024]. În: https://www.eea.europa.eu/publications/growth-without-economic-growth
5. *The serotonin theory of depression: a systematic umbrella review of the evidence*. Molecular Psychiatry, 2022. [Accesat 14 martie 2024]. În: https://www.nature.com/articles/s41380-022-01661-0
6. *DSM-5: What It Is & What It Diagnoses*. Cleveland Clinic. [Accesat 14 martie 2024]. În: https://my.clevelandclinic.org/health/articles/24291-diagnostic-and-statistical-manual-dsm-5

Recomandat
***Tatiana TABUNCIC**, dr. în drept, conf. univ.*